

Sfeerverslag bewonersavond (6 juli 2023) - De Westereen

6 juli 2023 in De Westereen

Het Programma Aansluiting Wind Op Zee – Eemshaven (PAWOZ) is inmiddels 1,5 jaar onderweg. In dit programma staat de vraag centraal hoe de energie, opgewekt door windparken boven de Wadden in de Noordzee, aan land moet komen. Het programma is bedoeld om toekomstbestendige beslissingen te nemen over de inpassing van de benodigde infrastructuur. In juni 2022 werd het toekomstige windpark Ten Noorden van de Waddeneilanden aangewezen als demonstratieproject voor waterstof. Binnen het programma wordt ook onderzocht via welke routes de waterstofleidingen aan land kunnen komen.

Tijdens de bewonersavond op 6 juli 2023 in de Westereen stonden de mogelijk waterstofroutes centraal. Er werd gefocust op het laatste stuk van de routes: de leidingen over land. Het doel van deze avond was de bewoners informeren over de lopende onderzoeken. Zij konden input leveren over wat zij als risico's en mogelijkheden zien.

Olaf Herfst (programmaleider bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat) opent de avond met een korte presentatie over de Nederlandse klimaatambities. Het Programma Aansluiting Wind op Zee - Eemshaven (PAWOZ) is een van de vele invullingen van de klimaatambities. Olaf neemt de zaal mee in de geschiedenis van het programma en de grove planning. Vervolgens neemt Jan Eggenkamp (engineer bij onderzoeksbureau Witteveen+Bos) het woord over. Hij gaat in detail in op de beoogde aanlandingen en routes over land van de waterstofleidingen.

De aanwezigen stellen tussendoor vragen. Enkele bewoners zijn geïnteresseerd in de technische aspecten van de waterstofleidingen. Zij vragen bijvoorbeeld hoeveel barr er door de leidingen gaat, hoe dik de leidingen zijn en hoe hierbij rekening wordt gehouden met de veiligheid. Eddie Lycklama a Nijeholt (manager waterstof bij Gasunie) wordt gevraagd naar voren te komen om deze vragen te beantwoorden. Hij geeft aan dat er nog verschillende varianten van de leidingen mogelijk zijn. Er wordt om de leidingen heen altijd rekening gehouden met een 'veilige zone'. De grootte van de veilige zone kan verschillen per gebied en type leiding.

Een andere aanwezige vraagt naar de invloed van windparken op het leefgebied van vissen in de Noordzee. Marc Jager (strategisch directeur Royal HaskoningDHV) antwoordt dat hier veel onderzoeken naar worden gedaan. Van ieder individueel windpark worden de effecten op o.a. vissen onderzocht. Daarbij vermeldt Marc dat wind op zee relatief nieuw is. Hierdoor zijn nog niet alle effecten bekend. Wanneer windparken, kabels en leidingen worden aangelegd, is er altijd een mate van schade.

Een bewoner benoemt kernenergie als alternatieve, duurzame vorm van energie. Olaf Herfst (EZK) en Eddie Lycklama a Nijeholt (Gasunie) geven aan dat hier ook onderzoeken naar lopen. Olaf vertelt dat kernenergie in de toekomst onderdeel kan zijn van de energiemix, maar dat enkel kernenergie niet genoeg zal zijn om Nederland te voorzien van voldoende energie.

Ook benoemt een bewoner dat er in het algemeen behoefte is aan helderheid en transparantie over alle projecten in de regio. Er gebeurt veel, waardoor het van belang is dat er in de breedte een beeld is van de effecten. Op deze manier kunnen ook innovatieve ideeën worden meegenomen, zoals warmte afgeven aan de tuinbouw. Olaf antwoordt hierop dat helderheid en transparantie ook door het ministerie en de programmapartners als erg belangrijk wordt gezien. De informatieavond van vandaag is hier mede voor bedoeld. Daarnaast is PAWOZ (PAWOZ-Eemshaven@minezk.nl) altijd beschikbaar voor vragen en suggesties tussendoor.

Nadat alle vragen zijn beantwoord, begint de informatiemarkt. Achter in de zaal is er de mogelijkheid om informeel met elkaar in gesprek te gaan over het programma. Bewoners stellen vragen aan vertegenwoordigers van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, de provincie Fryslan, TenneT, Gasunie en de betrokken onderzoeksbureaus (Witteveen+Bos en Royal HaskoningDHV). Aanwezigen worden uitgenodigd om zich in te schrijven voor de nieuwsbrief van Wind op Zee. Ook is er de mogelijkheid om in te schrijven voor een verdiepingssessie voor landeigenaren die wordt georganiseerd op 14 september 2023. Rond 21.30 uur gaan de laatste gasten naar huis.